

Nancy Steinbach
RM/MEM

Möte i användarrådet för statistik över miljö och miljöräkenskaper den 2 maj 2019

Närvarande

- Anne Lidgard, Vinnova (Ordförande)
- Magnus Bång, Jordbruksverket
- Julien Morel, Naturvårdsverket
- Holger Johnsson, SLU
- Emmelie Johansson, Havs- och vattenmyndigheten
- Sandra Backlund, Finansdepartementet
- Martin Palm, Miljödepartementet
- Martin H. Larsson, Miljödepartementet
- Jonas Bergström, SMED/SCB
- Markus Hoffman, LRF

Från SCB

- Viveka Palm, RM/LEDN
- Christine Uhrlander, RM/MEM
- Ylva Andrist Rangel, RM/LE
- Nancy Steinbach, RM/MEM

Frånvarande

- Malin Willför, Vattenmyndigheten
- Camilla Andersson, Konjunkturinstitutet

1-3 Mötets öppnande, dagordning samt förra mötets anteckningar.

Anne Lidgard, användarrådets nya ordförande, hälsade alla välkomna till rådet.

Mötesanteckningarna från föregående möte 2018-09-19 antogs utan justering.

4 Vilka områden brukar vi ta upp på användarrådet?

Ylva Andrist Rangel, SCB, informerade om statistiken som tas upp i detta användarråd, **Växtnäringsstatistiken**.

Växtnäringsstatistiken är ett bredare samlingsnamn för statistik som ingår i statistikområdet Gödselmedel och kalk. Den innefattar tre undersökningar: Gödselmedel och odlingsåtgärder i jordbruket, Försäljning av mineralgödsel för jord- och trädgårdsbruk samt kväve- och fosforbalanser för jordbruksmark. Det finns en arbetsgrupp (referensgrupp) för växtnäringsstatistiken som träffas årligen och diskuterar statistikens innehåll och utveckling i mer detalj.

Internationellt arbete inom EU består för tillfället mycket i framtagandet av en ny ramförordning (SAIO) som ska reglera skördestatistiken, växtnäringsstatistiken, bekämpningsmedel och ytterligare statistik med bäring på jordbruket.

SCB deltar även i den 62:a världsstatistikkonferensen som går av stapeln i augusti i Kuala Lumpur, Malaysia med en artikel *"New tools for data collection in Swedish surveys on use of fertilisers and animal manure and cultivation measures in agriculture"*.

[Presentation av Växtnäringsstatistik 2 maj 2019 \(pdf\)](#)

Diskussion

En diskussion följde om hur mätmetoderna ser ut för kväveinnehåll, eftersom det påverkar resultaten. Det poängterades att ammoniakemissionerna ingår i överskottet i växtnäringsbalanserna. Användarrådet var även intresserat av att veta hur den nya EU förordningen om jordbruksstatistik kommer att påverka den svenska statistiken. Ylva kommer att återkomma om detta på ett annat möte. Information om rådgivningsprogrammet "Greppa näringen" gavs och möjligheter till att eventuellt utnyttja dess stora databas för statistikändamål diskuterades. Det skulle kunna vara särskilt intressant om beräkning av grindbalanserna återupptogs av SCB. Frågan om eventuell saknad jordbruksstatistik lyftes också, men Ylva kommenterade att inga större utökade behov har framförts från användarna under senare tid.

Nancy Steinbach, SCB, informerade användarrådet om **miljöräkenskaperna** samt kort om vattenstatistiken. Miljöräkenskaperna är ett statistiskt ramverk kopplat till nationalräkenskaperna för att kunna mäta kopplingen mellan miljöpåverkan och ekonomi. SCB publicerar idag flertalet områden som officiell statistik, bland annat utsläpp till luft, kemikalieanvändning, miljöekonomiska styrmedel och materialflöden. Mer information finns att läsa här: www.scb.se/mi1301

Internationellt pågår arbete inom både inom FN och Europa. Via FNT finns en global strategi för implementering och kommunikation av miljöräkenskaper. Inom EU finns en Europeisk strategi för området som fokuserar på den förordning som etablerar regelbunden rapportering av 6 olika områden – luft, energi, materialflöden, miljöskatter, miljösektorn och miljöskyddskostnader. Även inom EU finns en strategi för implementering, konsolidering av befintlig statistik och vidareutveckling av området. SCB är aktiv medlem i flertalet kommittéer och arbetsgrupper samt ordförande i miljöräkenskapernas globala tekniska arbetsgrupp – Londongruppen. Mer information finns att läsa här: <https://seea.un.org/>

Presentation av Miljöräkenskaper på SCB (pdf)

Inom **vattenstatistiken** finns för tillfället ingen ny undersökning att diskutera. SCB:s statistik mäter användning av vatten inom industrin och görs vart 5:e år. Just nu pågår ett arbete initierat av SMHI att kartlägga vattenstatistiken och på sikt kunna förbättra och utöka dataunderlag inom vattenområdet.

Presentation av Vad händer på vattenområdet? (pdf)

Diskussion

Diskussion som följde tog upp vikten av att vara tydlig i revideringar och förbättra flödet av information om att revideringar är på gång med särskild fokus på den konsumtionsbaserade statistiken som kommer att bli officiell statistik hösten 2019. Information gavs också att det diskuteras politiska mål för hantering av utsläpp från konsumtion.

Viveka Palm, SCB, informerade om arbetet med **Agenda 2030** och planerna framgent. SCB har avrapporterat ett förslag på ansvarsfördelning av indikatorer mellan myndigheter och departement. Det finns dock fortfarande vissa indikatorer som inte har en hemvist.

En ny uppföljning ska rapporteras till regeringen i oktober 2019.

Presentation av Indikatorer för Agenda 2030 (pdf)

Diskussion

Ett stort intresse för agenda 2030 finns. Beröm gavs för SCB:s rapport om den statistiska uppföljningen av agenda 2030.

5 Runda runt bordet

Jordbruksverket

- Översyn av nitratkänsliga områden är i fas (görs vart fjärde år).
- Inom Helcoms jordbruksgrupp tittar man nu på åtgärder för att minska kväve- och fosforbelastningen.

- Det nationella luftvårdsprogrammet med fokus på bl.a. ammoniak fortskrider.
- SAMTOX gruppen som tar upp toxikologiska frågor ska ta fram en kadmiumstrategi.
- EU:s nya jordbrukspolitik (CAP) är under fortsatt bearbetning men är försenad. Vilken omfattning blir budgeten för nya stöd till jordbruket? Nya CAP ska bli mer resultatriktad. Lantbrukarna får betalt utefter vad man uppnått, snarare än vad man planerat att göra. Mer ansvar läggs på de enskilda länderna. JV förbereder underlag för hur SE ska förhålla sig på EU-nivå vad gäller dessa frågor.

Naturvårdsverket

- Flytt till nya lokaler i Hammarby Sjöstad är klar.
- Rapporteringar av växthusgaser och andra luftutsläpp till FN och EU har rapporterats.
- Den första utvärderingen av klimathandlingsplanen är klar.
- Luftvårdsprogrammet fortskrider.
- Miljömålsberedningen kan komma att få bereda mål för konsumtionens klimatpåverkan. PRINCE är en god utgångspunkt för deras arbete.
- Regeringsuppdraget om förbättrade metoder för konsumtionens klimatpåverkan är rapporterad. Mer information finns här: <https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Regeringsuppdrag/Redovisade-2019/Matmetoder-for-konsumtionens-klimatpaverkan/>
- En återinföring av klimatklivet från vårbudgeten genomfördes.

SLU

- Belastningsberäkningar på havet för PLC7, där bl.a. växtnäringssstatistiken används, är genomförda och ingår i rapporteringen till Helcom och görs av SMED-vatten på uppdrag av HaV. Nya utlakningssiffror för kväve och fosfor finns därmed för 2016. PLC7 är ej direkt jämförbar med tidigare år. För att kunna jämföra behövs ett uppdrag om omräkning av tidigare år med den senaste metoden.

Havs- och vattenmyndigheten

- Den fördjupade utvärderingen för de tre miljö kvalitetsmålen som HaV ansvarar för har publicerats. De är, Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans samt levande kust och skärgård och Ingen övergödning. <https://www.havochvatten.se/hav/samordning--fakta/miljomal--direktiv/sveriges-miljomal/fordjupad-utvardering-av-miljomalen.html>
- Det pågår arbete med att utreda de indikatorer som är föreslagna inom Agenda 2030 där HaV har pekats ut som ansvariga.

- Havs- och vattenforum ska ske mellan 4-5 juni i Göteborg med fokus på klimat och klimatanpassning.
<https://www.havochvatten.se/hav/uppdrag--kontakt/medarbetarsidor/kalender/2019/externt-kalendarium/2019-01-17-havs--och-vattenforum-2019.html>

LRF

- Har just genomfört en undersökning som visar att konsumenter tycker att det är viktigt att äta mat som är miljövänligt producerad.
- Princerapporten gjorde ett stort intryck på LRF. Intressant med redovisning av utsläpp per kg produkt.
- Frustration över att lantbrukarna genomför åtgärder som är bra för miljön, men det syns inte i statistiken och andra redovisningar.
- Regeringsuppdrag 2018-2020 med satsning på 20 pilotområden för lokalt åtgärdsarbete mot övergödning. Drivs i ett samarbete mellan HaV, Jordbruksverket, de fem vattenmyndigheterna, länsstyrelsen och LRF.

https://www.havochvatten.se/artikel?artikel=2816564&referrer=100.1e418088169a2290786559d_rssltem

Miljödepartementet

- Flertalet uppföljningar pågår, bland annat med klimatrapporten, miljömålsuppföljning och den nationella implementeringen av agenda 2030.
- Miljödepartementet har även en ny organisation och ny styrning sedan regeringsbildningen.

Finansdepartementet

- Vårpropositionen klar.
- Nu pågår arbete med nya budgeten där bland annat januariavtalet gör gällande att en skatteväxling ska ske med ca 15 miljarder.

Konjunkturinstitutet

- Konjunkturinstitutet har haft färre regeringsuppdrag det första halvåret på grund av den sena regeringsbildningen. Fokus har därför legat på att arbeta med den årliga miljöekonomiska rapporten som 2019 ska handla om transporter där diskussioner utvecklas om bland annat styrmedel som Bränslebytet och Bonus-Malus, samt analyserar frågor kring ett transporteffektivt samhälle.
- Dessutom har arbete skett med att färdigställa och publicera vetenskapliga artiklar och initiera nya sådana.

SMED-Luft

- Beräkningar över NMVOC ska förbättras med ny metod som tar hänsyn till grödor vid tillväxt. Den nya beräkningsmetoden förväntas minska utsläppens nivåer.

- Uppföljning för takdirektivet för ammoniak pågår med bland annat prognoser som visar att nivåerna är fortsatt något över gränsvärdena.

6 Ny mandatperiod – nya möjligheter

Användarrådet fick i förhand ut 4 frågor som togs upp under mötet i en workshop. Bilaga 1 redovisar specifika svar.

1. Mina förväntningar på kommande mandatperiod, vad vill jag få ut av mötena, vad kan jag själv bidra med?
2. Vill du se en annorlunda mötesform eller dagordning? I så fall på vilket sätt?
3. Inom din organisation – vad pratar ni om som nästa stora grej
4. Om vi skapar en FAQ – vilka frågor är bra att svara på tror du?

Sammanfattningsvis från workshopen är att deltagarna ser användarrådet som en möjlighet att lära sig mer om SCB:s arbete inom de områden som tas upp och kunna lämna feedback på föreslagna förändringar. Det kan handla om att statistiken kan få nya indelningar eller omfattning som påverkar beräkningsmodeller som används eller för andra analyser. Dessutom är det ett bra tillfälle att få ta del av andra medlemmars arbeten som relaterar och att själv få dela med sig av erfarenheter.

Mötesformen är bra, dock kan användarrådet gärna använda mer av workshops och andra interaktiva former för ökad dialog. Förslag kom upp om att göra några justeringar för dagordningen. Bland annat skulle det kunna vara fördelaktigt att ha rundan runt bordet tidigt. Förslag kom upp om att dela upp mötet i två parallella sessioner, en för växtnäring och en för miljöräkenskaper och diskutera specifika frågor för dessa. Det är välkommet att andra medlemmar i rådet presenterar något projekt utöver SCB.

Klimatfrågan är en av de största områdena som diskuteras hos medlemmarna. Utöver detta framkom att jordbrukspolitiken och den stora omläggningen av jordbruksstatistik inom EU tar en stor plats.

En ”vanliga frågor och svar” skulle kunna ta upp skillnader i utsläppsstatistik och miljöräkenskaper (se senaste statistiknyheten för ett resultat av denna diskussion under ”definitioner och förklaringar” <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/miljo/miljoekonomi-och-hallbar-utveckling/miljorakenskaper/pong/statistiknyhet/miljorakenskaper--utslapp-till-luft-fjarde-kvartalet-2018/>)

Även mer information om vad som ingår i den officiella statistiken och den EU-gemensamma statistiken på detta område kunde vara möjliga att jobba vidare med.

7 Övrig diskussion

Ylva Andrist Rangel, SCB, presenterade den översyn av statistikområden för officiell statistik som SCB just nu genomför. Den har till syfte ”att få en närmare beskrivning av de eventuella brister man ser, samt att ta fram förbättringsförslag avseende statistikområden utifrån användarnas och därigenom även samhällets behov”.

Användarrådets inspel till denna översyn för statistikområdet Gödselmedel och kalk samt Miljöräkenskaper efterfrågades. Ett separat mejl till användarrådet med frågor skulle skickas. Tre organisationer skickade in respons till nedan frågor, se bilaga 2.

- I vilken grad anser myndigheten att användarnas nuvarande och potentiella behov av officiell statistik kan tillgodoses inom ert/era statistikområden?
- Anser myndigheten att ert/era statistikområden har relevanta benämningar?
- Anser myndigheten att det saknas statistikområden som knyter an till er verksamhet, för att kunna tillgodose användarnas nuvarande och/eller potentiella behov av officiell statistik?

8 Summering och kommande möte

Ordförande tackade samtliga deltagare för deras aktiva bidrag och ser fram emot kommande möten.

Sekreteraren kommer att skicka ut en doodle med förslag till datum för nästa möte som kommer att hållas under hösten 2019.

Möjliga områden att ta upp vid nästa möte:

- Fossilbränslesubventioner
- En genomgång av resultaten från PRINCE
- En genomgång av EMEC – uppbyggnad och användning

Bilaga 1 Detaljerade svar från workshop

1. Mina förväntningar på kommande mandatperiod, vad vill jag få ut av mötena, vad kan jag själv bidra med?

- Meningsfullt utbyte
- Tidigt kunna snappa upp förändringar i statistiken för att snabbt kunna anpassa beräkningsmodellerna
- Jättebra med information om vad som är på gång på SCB och övriga deltagande organisationer
- Jag får veta mer om pågående arbete med miljöstatistik på SCB och andra myndigheter
- Växtnäringsstatistiken är viktig för uppföljning av miljökvalitetsmål och internationell rapportering. Jag bidrar till att den fortsatt prioriteras
- Mer tid för dialog, vill hinna höra mer från användarna om deras behov/synpunkter/möjligheter till eventuella samarbeten
- Få möjlighet att lämna feedback
- Spela in behov och idéer utifrån min organisations behov
- Bra forum för input - kompetensutveckling som är användbar i mitt dagliga arbete

2. Vill du se en annorlunda mötesform eller dagordning? I så fall på vilket sätt?

- Att ha runda runt bordet tidigt på agendan, och sen på slutet ha tid för att dela upp gruppen. Idag, t.ex. kom det upp mycket under "5-minuter" rundan som jag hade velat prata mer om med ledamöterna
- Viss tid kan användas till information om något särskilt projekt som genomförts av annan myndighet än SCB (har egentligen gjorts tidigare)
- Arbetsgrupp växtnäring bra komplement
- Bra om det blir tydligare vilken statistik som faktiskt används av användarna och till vad – fler presentationer av användarna, inte bara producenterna

- Tidig information för rätt förberedning
- Mera interaktivt och dialog, kanske i form av mini-workshops? Djupdykningar i olika statistikområden och prioritera bland utvecklingsidéer?
- Ett sätt att frigöra mer tid är att inte ha med fördjupningspass på agendan. Hellre använda tiden till att dela upp gruppen

3. Inom din organisation – vad pratar ni om som nästa stora grej

- Påverkan från klimatförändringarna,
- Förbättrad uppföljning av ”allt” som påverkar miljö kvalitetsmålen
- Jordbrukspolitiken efter 2020 är en stor fråga. Det kan komma att leda till att det behöver utvecklas ny metodik för statistik och uppföljning
- SAIO och hur det kommer påverka SCB datainsamling
- Analyser av hållbarhet, miljö och sociala, ekonomi och sociala, en hållbarhetsräkenskap
- Ekosystemräkenskaper – hur går vi vidare? Drivkrafter som minskar biodiversitet?
- Inventering utav styrmedel – internalisering
- Digitalisering
- Vad har vi för indikatorer för att bättre styra mot agenda 2030? Kan vi vara bättre på att peka ut riktning?
- CCS – metoder och affärsmodeller
- Storskalig elektrifiering; både vad gäller transportsektorn och möjligen inom industrin via den försöksverksamheten som sker inom stålindustrin för att ta fram fossilfri stål med hjälp av vätgas.
- Vi tror att det kommer att behöva ske en inventering av styrmedel på miljöområdet –vilken skatt är tänkt att internalisera vilken extern effekt?
- Denna fråga hänger delvis ihop med den ovan) eftersom en elektrifiering av bilflottan innebär att bilåkning blir förknippat

med mycket låga rörliga i storstäder, vilket i sin tur innebär lägre koldioxidutsläpp men mer trängsel.

- Med anledning av politik som syftar till att öka biobränslets roll i samhället (som exempelvis Bränslebytet) blir det allt viktigare att förstå hur detta påverkar kolupptaget i LULUCF-sektorn. Vi tror därför att ni är på rätt spår när ni lägger resurser på statistik kring bioekonomin.
- Kanske Parisavtalet? Men det betyder å andra sidan knappast så stora förändringar i statistiken
- 15 miljarder i grön skatteväxling, vad och hur?
- Finansens klimatpåverkan (scope 1-3+4 t.ex.) eller EUs nomenklatur
- Styrmedel som minskar konsumtionsutsläpp/utsläpp utomlands
- Fossilsubventioner – ta fram pilot inom miljöräkenskaper
- Negativa utsläpp (dvs upptag i skog och mark + genom tekniker som bio ccs.
- Agenda 2030

4. Om vi skapar en FAQ – vilka frågor är bra att svara på tror du?

- Skillnader mellan miljöräkenskaper och annan statistik (bland annat växthusgaser och luftutsläpp)?
- Vad ingår i SOS på miljöområdet?
- Vad ingår i EU-gemensam statistik?
- Vill gärna se en överblick över all miljöstatistik

Bilaga 2 – svar från extrarunda för översynen av officiell statistik

Från SLU

Jag representerar ju inte någon statistikansvarig myndighet men kan väl ge någon kommentar utifrån mitt perspektiv och den verksamhet som jag är engagerad i (alltså inte hela SLU).

Behovet för vår del tillgodoses i huvudsak med statistik från statistikområdena inom ämnesområde jord- och skogsbruk (huvudsakligen inom statistikområdena jordbrukets produktion och jordbrukets struktur) och inom statistikområdet gödselmedel och kalk inom ämnesområdet miljö.

Odlingsåtgärder (inklusive gödsling) är en viktig del av den statistik som vi kommer att behöva mer av framöver (alltså utökas) för att förstå hur odlingen i jordbruket förändras. Omfattningen av undersökningen kan ökas för att öka den regionala/lokala upplösningen/precisionen. Självklart är det också så att det finns detaljer i undersökningarna som kan utvecklas.

Statistikområdet Gödselmedel och kalk skulle kunna byta namn till Gödselmedel och (andra) odlingsåtgärder eller Växtnäring och (andra) odlingsåtgärder eller något liknande.

Från Konjunkturinsitutet

Jag tänker att det kan finnas anledning att se över om Sveriges officiella statistik och den övergripande EU-statistiken lämpar sig för ex-post-utvärderingar av olika styrmedel. För att kunna göra sådana analyser krävs information om samtliga kommunala och nationella styrmedel på miljöområdet. Min känsla är att det i statistiken finns gott om utfallsvariabler såsom utsläpp och kostnader, men att det saknas vissa policy-variabler. Om jag exempelvis vill utvärdera effekten av olika kommunala styrmedel på avfallsområdet behöver jag bland annat veta vilka kommuner som har en viktbaserad avfallstaxa, vilka som samlar in matavfall, hur många återvinningsstationer det finns osv. Kan jag inom ramen för Sveriges offentliga statistik få reda på det? Om jag vill veta vilka EU-ländernas respektive krav på inblandning av biodrivmedel, kan jag i den EU-gemensamma statistiken få reda på det? Jag förstår att det finns en svårighet att kvantifiera styrmedel till ett statistiskt format, men jag vill åtminstone väcka frågan.

Ett ytterligare medskick från mina kollegor är att vi uppskattar uppdateringen av skatterna för bensin och diesel så att skatteintäkterna bättre motsvarar utsläppen. Keep up the good work!

Vi är vidare intresserade av att få mer information kring drivmedelspriserna. Vad är priset på den fossila delen och biodrivmedelskomponenten i bränslet, liksom det totala priset för drivmedlet.

Slutligen är vi intresserade av att ha användning av biodiesel separat i miljöräkenskaperna.

Från Naturvårdsverket

- *I vilken grad anser myndigheten att användarnas nuvarande och potentiella behov av officiell statistik kan tillgodoses inom ert/era statistikområden?*

Behov av statistik: tidsserie från 1993, förklaring av metodförändringar, förbättring av residensjusteringen, förbättring av investeringar och offentlig konsumtion.

- *Anser myndigheten att ert/era statistikområden har relevanta benämningar?*

Ja.

- *Anser myndigheten att det saknas statistikområden som knyter an till er verksamhet, för att kunna tillgodose användarnas nuvarande och/eller potentiella behov av officiell statistik?*

Finansens klimatpåverkan, kanske även förbättra statistik för klimatpåverkan från IT-system (en SNI-kod för datacenter).